

EUROOPA PARLAMENT

2009–2014

Istungidokument

A7-0104/2012

4.4.2012

RAPORT

Kaubandus muutuse nimel: ELi kaubandus- ja investeerimisstrateegia
Vahemere lõunapiirkonna riikides pärast araabia maade kevadisi revolutsioone
(2011/2113(INI))

Rahvusvahelise kaubanduse komisjon

Raportöör: Niccolò Rinaldi

RR\898336ET.doc

PE478.639v03-00

ET

Ühinenud mitmekesisuses

ET

SISUKORD

	lehekülg
EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK.....	3
SELETUSKIRI	15
VÄLISKOMISJONI ARVAMUS	20
PÕLLUMAJANDUSE JA MAAELU ARENGU KOMISJONI ARVAMUS.....	24
PARLAMENDIKOMISJONIS TOIMUNUD LÕPPHÄÄLETUSE TULEMUS.....	27

EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

kaubanduse kohta muutuse nimel: ELi kaubandus- ja investeerimisstrateegia Vahemere lõunapiirkonna riikides pärast araabia maade kevadisi revolutsioone (2011/2113(INI))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse 28. novembri 1995. aasta Barcelona deklaratsiooni, millega rajati partnerlus Euroopa Liidu ja Vahemere lõunapiirkonna riikide vahel, ning Barcelona konverentsi ajal vastu võetud töökava,
- võttes arvesse oma 27. oktoobri 2006. aasta resolutsiooni läbivaadatud Barcelona protsessi kohta¹ ja 25. novembri 2009. aasta resolutsiooni, mis käsitleb Euroopa – Vahemere piirkonna majandus- ja kaubanduspartnerlust seoses kaheksanda Euroopa – Vahemere piirkonna kaubandusministrite konverentsiga²,
- võttes arvesse Euroopa Komisjoni ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja 8. märtsi 2011. aasta ühisteatist Euroopa Ülemkogule, Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Partnerlus Vahemere lõunapiirkonnaga demokraatia ja ühise heaolu nimel” (COM(2011)0200),
- võttes arvesse Euroopa Komisjoni ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja 25. mai 2011. aasta ühisteatist Euroopa Ülemkogule, Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Uus lähenemisviis muutuvale naabrusele” (COM(2011)0303 lõplik),
- võttes arvesse Euroopa Komisjoni 24. mai 2011. aasta teatist Euroopa Ülemkogule, Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Dialog Vahemere lõunapiirkonna riikidega rännet, liikuvust ja turvalisust käsitlevates küsimustes” (COM(2011)0292),
- võttes arvesse „Euroopa – Vahemere piirkonna kaubanduse teekaarti kuni aastani 2010 ja edasiseks”, mis võeti vastu 2009. aastal toimunud kaheksandal Vahemere Liidu kaubandusministrite konverentsil,
- võttes arvesse Barcelona protsessi algusest alates toimunud Euroopa – Vahemere piirkonna riikide ministrite konverentside ja valdkondlike ministrite konverentside järeldusi, eriti 11. novembril 2010. aastal toimunud üheksanda Vahemere Liidu kaubandusministrite konverentsi järeldusi,
- võttes arvesse Euroopa – Vahemere piirkonna assotsiatsioonilepinguid ühelt poolt Euroopa ühenduste ja nende liikmesriikide ning teiselt poolt Tuneesia³, Iisraeli⁴,

¹ ELT C 272E, 9.11.2006, lk 570.

² Vastuvõetud tekstid, P6_TA(2009)0178.

³ EÜT L 97, 30.3.1998, lk 2.

⁴ EÜT L 147, 21.6.2000, lk 3.

Maroko¹, Jordaania², Egiptuse³, Liibanoni⁴ ja Alžeeria⁵ vahel ning ajutist Euroopa – Vahemere piirkonna assotsiatsioonilepingut ühenduse ja Palestiina omavalitsuse nimel toimiva Palestiina Vabastusorganisatsiooni vahel kaubanduse ja koostöö kohta⁶,

- võttes arvesse EÜ – Türgi assotsiatsiooninõukogu 22. detsembri 1995. aasta otsust nr 1/95 tolliliidu lõpetapi rakendamise kohta (96/142/EÜ)⁷,
- võttes arvesse 25. veebruaril 2004. aastal Jordaania, Egiptuse, Tuneesia ja Maroko poolt alla kirjutatud vabakaubanduslepingut (Agadiri leping),
- võttes arvesse Euroopa – Vahemere piirkonna vabakaubandusala säästvuse mõju hinnanguid, mille koostas Manchesteri ülikooli arengupoliitika ja juhtimise instituut,
- võttes arvesse piirkonnastrateegia dokumenti aastateks 2007–2013 ja Euroopa – Vahemere partnerluse piirkondlikku sihtprogrammi (2007–2013) ning neis sätestatud eesmäärke⁸, samuti komisjoni 29. juuli 2011. aasta rakendusotsust 2011. aasta tegevuskava teise osa kohta, milles soodustatakse Vahemere piirkonna rahastamist Euroopa Liidu üldeelarve punkti 19.080101 alusel⁹,
- võttes arvesse Euroopa – Vahemere piirkonna investeerimis- ja partnerlusrahastu tööd, eriti Brüsselis 12. juulil 2011. aastal toimunud ministrite kohtumist ja selle kohta 8. augusti 2011. aastal avaldatud 2010. aasta aastaaruannet,
- võttes arvesse Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupanga nõukogu 5. oktoobri 2011. aasta otsust paigutada Vahemere lõuna- ja idapiirkonna riikidesse rahalisi vahendeid,
- võttes arvesse Vahemere Liidu parlamentaarse assamblee tööd,
- võttes arvesse Vahemere Liidu tööd,
- võttes arvesse nõukogu 14. detsembri 2011. aasta otsust võtta vastu põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduslepingu läbirääkimisjuhised Egiptusele, Jordaaniale, Marokole ja Tuneesiale,
- võttes arvesse oma 6. aprilli 2011. aasta resolutsiooni Euroopa tulevase rahvusvahelise investeerimispoliitika kohta¹⁰, 7. aprilli 2011. aasta resolutsiooni Euroopa naabruspoliitika lõunamõõtme läbivaatamise kohta¹¹ ja 14. detsembri 2011. aasta resolutsiooni Euroopa naabruspoliitika läbivaatamise kohta¹²,

---

¹ EÜT L 70, 18.3.2000, lk 2.

² EÜT L 129, 15.5.2002, lk 3.

³ ELT L 304, 30.9.2004, lk 39.

⁴ ELT L 143, 30.5.2006, lk 2.

⁵ ELT L 265, 10.10.2005, lk 2.

⁶ EÜT L 187, 16.7.1997, lk 3.

⁷ EÜT L 35, 13.2.1996, lk 1.

⁸ C(2007)672.

⁹ C(2011)5381.

¹⁰ Samal kuupäeval vastu võetud tekst, P7_TA(2011)0141.

¹¹ Samal kuupäeval vastu võetud tekst, P7_TA(2011)0154.

¹² Samal kuupäeval vastu võetud tekst, P7_TA(2011)0576.

- võttes arvesse kõiki Euroopa Parlamendis araabia kevadega seoses vastu võetud resolutsioone, mis käsitlevad usu-, veendumus- ja südametunnistusevabadust kui universaalseid põhiväärtusi, mis on demokraatliku ja majandusliku arengu eelduseks;
  - võttes arvesse kodukorra artiklit 48,
  - võttes arvesse rahvusvahelise kaubanduse komisjoni raportit ja väliskomisjoni ning põllumajanduse ja maaelu arengu komisjoni arvamusi (A7-0104/2012),
- A. arvestades, et araabia kevad on Euroopa naabruses Berliini müüri langemisest alates suurim poliitiline muutus ning see on andnud ELile võimaluse viia oma kaubandus- ja välispoliitika huvid vastavusse oma põhiväärtustega, mis hõlmavad inimõigusi, demokraatiat ja vaba ühiskonda; arvestades, et vastavalt Euroopa Liidu lepingu artiklile 8 peab liit arendama naabruses asuvate riikidega privilegeeritud suhteid, mille eesmärk on luua heaolu ja heanaaberlikkuse ala, mis rajaneb liidu väärtustel ja mida iseloomustavad koostööl põhinevad tihedad rahumeelsed suhted, mis on ainus Euroopa alalise stabiilsuse, julgeoleku, majandusliku arengu ja progressi võti;
- B. arvestades, et ELil on kaubandus- ja investeerimispoliitikas ainupädevus, mis lubab ELil tõhusalt reageerida murrangutele ja aidata kaasa Vahemere lõunapiirkonna riikide majanduslikule ja sotsiaalsele arengule;
- C. arvestades, et Lissaboni lepingus määratletakse rahvusvahelist kaubandust ühena ELi välistegevuse kolmest teljest, mis peab ühtima liidu teiste poliitikasuundadega: välispoliitika ja rahvusvaheline areng; arvestades, et kaubandus on alati olnud naabuspoliitika tugisammas ning seda on rõhutatud komisjoni teatistes „Uus lähenemisviis muutuvale naabrusele“ ja „Partnerlus Vahemere lõunapiirkonnaga demokraatia ja ühise heaolu nimel“;
- D. arvestades, et Vahemere lõunapiirkonna riikide kodanikuühiskondade hulgas valitseb arusaam, et EL peaks kasutama rohkem ennetavaid meetmeid nende poliitiliste ja majanduslike ümberkorralduste toetamisel;
- E. arvestades, et araabia kevade järgse majandusliku ja poliitilise ülesehitustöö üle ei pea järelevalvet piirkondlikud institutsioonid, kellel on Euroopa Nõukogu ning Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooni ülesannetega (OSCE) Kesk- ja Ida-Euroopas ning Kesk-Aasias sarnased ülesanded;
- F. arvestades, et Euroopa – Vahemere piirkonnas puuduvad eriomased finantseerimisasutused, kuigi Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupanga (EBRD) viimaste aastate Kesk- ja Ida-Euroopa üleminekuperioodi kogemused võiksid aidata sel toetada Vahemere lõunapiirkonna riikide arengut; arvestades, et sellele vaatamata tuleb kahetsusega märkida, et mitmed ELi liikmesriigid ei ole veel kinnitanud EBRD lepingu muudatusettepanekuid, mis aitaks pangal hakata Vahemere piirkonnas täieõiguslikult tegutsema;
- G. arvestades, et seni on Vahemere lõunapiirkonna riikide majandusi juhtinud väheste huve silmas pidavad mittedemokraatlikud juhid, kes tihti ei arvesta kõige haavatavamate elanikkonnarühmade vajadustega; arvestades, et tõsiasi, et mitmed diktaatorid on nüüd

võimult kõrvaldatud, toob esile uusi võimalusi piirkonna majanduse avamiseks ja tõelise turumajanduse loomiseks;

- H. arvestades, et ELil on juba tolliliit Türgiga ja olemasolevad vabakaubanduslepingud Vahemere lõunapiirkonna riikidega, välja arvatud Süüriaga, kes ei kirjutanud alla lõplikule kokkuleppele, ning Liibüaga, kellega pärast kodusõja puhkemist veebruaris 2011. aastal läbirääkimised peatati;
- I. arvestades, et kaubandusläbirääkimiste eelduseks ei ole Maailma Kaubandusorganisatsiooni (WTO) liikmesus, nagu näitasid ka Liibanoni ja Alžeeriaga sõlmitud assotsieerimislepingute kaubandusalased sätted, vaheleping Palestiina aladega, peatatud läbirääkimised Liibüaga ja ratifitseerimata jäänud leping Süüriaga;
- J. arvestades, et Euroopa – Vahemere vabakaubanduspiirkonda kui kõige kõrgelennulisemat Barcelona deklaratsioonist lähtuvat majandusprojekti ei õnnestunud ettenähtud 2010. aasta tähtajaks realiseerida piirkonnas valitsevate konfliktide ja piirkonnasisese (lõuna-lõuna) kaasatuse puudumise tõttu;
- K. arvestades, et 2008. aasta majanduskriis on otseselt mõjutanud Vahemere lõunapiirkonna riikide peamisi majanduslikke liikumapanevaid jõude ning araabia kevade ajal toimunud sotsiaalsed ja poliitilised rahutused Tuneesias, Egiptuses, Süürias ja Liibüas on nende riikide majandust veelgi räsitud; arvestades, et mitte kõik Vahemere lõunapiirkonna riigid ei ole tundnud araabia kevade tagajärgi samamoodi, kuna mõnes riigis on siiani võimul vana režiim, samas kui teistes kestab sotsiaalse rahutuse ajajärk, mis veelgi nõrgestab nende majandust;
- L. arvestades, et araabia kevad on toonud esile piirkonnas esinevad struktuursed ja süsteemsed kaubanduslikud ja majanduslikud puudused, eriti tooraineturgude vastuvõtlikkuse kõikumistele, ja arvestades, et iga uus Vahemere kaubandusstrateegia peab nende puudustega võitlema, edendama toiduainetega kindlustatust ning lõpetama toidukaupadega seotud finantsspekulatsioonid, kui sellega loodetakse täita kodanike ootusi;
- M. arvestades, et krooniline töötus, eeskätt noorte seas, ja kaubanduse mitmekesistamise puudumine on jätkuvalt tõsised probleemid; arvestades, et pikaajaline struktuurne töötus ja mitteametliku tööjõu, sealhulgas lapstööjõu kasutamine on endiselt suur enamikus Vahemere lõunapiirkonna riikides ja on veelgi halvenenud nendes riikides, kus araabia kevade ajal esines tõsiseid ühiskondlikke rahutusi; arvestades, et Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsioon ennustab, et praeguse tööhõive taseme hoidmiseks peab piirkond looma järgmise kümne aasta jooksul umbes 25 miljonit uut töökohta;
- N. arvestades, et noored (10–19-aastased) moodustavad 20% rahvastikust ning et 15–24-aastaste töötuse tase on 25–30%, samas kui naiste osalemine tööturul on endiselt väga madal; arvestades, et tööpuudus on eriti suur ülikooli lõpetajate hulgas, mis viib ajude väljavooluni ja inimressursside raiskamiseni;
- O. arvestades, et Euroopa Liidul on suur huvi seada majanduskoostöö alal kaugeleulatuvad eesmärgid ja võtta vastu vastastikku kasulik, vastutustundlik ja paindlik strateegia, mis põhineb demokraatiala ülemineku ja inimõiguste kaitse toetamisel;

Üldised seisukohad

1. on arvamusel, et araabia kevad on erakordne ajalooline sündmus, mille sütitas inimeste vabaduseloetus ning püüdlus demokraatlike õiguste ja paremate elustandardite järele; väljendab sügavat kurbust selle pärast, et võitlus korrumppeerunud diktatuuride kukutamise eest on nõudnud inimelusid;
2. on teadlik, et selliste ohvrite tagajärjel on Vahemere lõunapiirkonna riikide ühiskondades suur ootus ELi palju suurema ja õiglasema toetuse järele kõikidele kasulike demokraatlike reformide ja tõelise majandusliku arengu elluviimiseks;
3. märgib, et araabia kevade revolutsioonide saavutusi ei ole veel täielikult kinnitatud ning et EL peab oma kaubandust muutuse nimel käsitleva tegevuskava rakendamisel kiiresti tegutsema, sest lisaks kohese majandusliku kasu toomisele on kaubandus ka tõhus demokraatia tugevdamise ja stabiilsuse edendamise vahend ning see aitab vältida korrupsiooni, edendab jõukuse võrdsemat jaotumist ja annab üldsusele kaasaraäkimise õiguse; ergutab üleminekuaja ametivõime rahumeelselt tõelisele demokraatiale siirduma; nõuab tungival, et siseriiklikud ametivõimud austaksid oma rahva õigust rahumeelselt meelt avaldada ja hoiduksid meelevalduste vägivaldsest mahasurumisest;
4. kiidab kõnealuses kontekstis heaks ELi–Tuneesia töörühma loomise, kuna see on esimene Vahemere lõunapiirkonna riigiga loodud töörühm, mille eesmärk on tagada riigi üleminekule antava ELi ja rahvusvahelise toetuse parem koordineerimine; tunneb heameelt asjaolu üle, et Euroopa Parlament oli esimesel kohtumisel kaasatud; palub asepresidendil / kõrgel esindajal ja komisjonil kaasata Euroopa Parlament ka edaspidi nii kõnealusesse algatusse kui ka tulevastesse algatustesse; tervitab Euroopa Parlamendis Vahemere lõunapiirkonna riikide järelevalverühma loomist, et jälgida ELi kriisimeetmeid Vahemeremaades;
5. tunneb heameelt Tuneesias hiljuti toimunud õiglaste ja läbipaistvate valimiste üle, mis – koos majandus-, õigus- ja sotsiaalreformidega – on heaks eeskujuks teistele piirkonna riikidele; rõhutab vabade ja õiglaste valimiste tähtsust, et oleks võimalik tagada nende riikide ühtsus demokraatlike ja pluralistlike institutsioonide asutamise teel, kuna see loob aluse suuremale stabiilsusele ja moderniseeritud sotsiaalmajanduslikele struktuuridele, mis omakorda on vajalik eeltingimus rahvusvaheliste investeeringute ligimeelitamiseks ja jätkusuutliku majanduskasvu võimaldamiseks; rõhutab, et demokraatlike muudatustega peavad kaasnema majandus-, õigus- ja sotsiaalreformid, et nende riikide sotsiaalmajanduslikke struktuure avada ja moderniseerida;
6. on arvamusel, et Põhja-Aafrika ja Lähis-Ida riikide välisvõlg on nn põlastusväärne võlg, võttes arvesse, et diktatuurirežiimid tekitasid selle enamasti poliitilise ja majandusliku eliidi isikliku rikastumise nimel ning relvade soetamiseks, mida kasutati sageli oma rahva rõhumiseks; nõuab seetõttu selle võla, ning eriti relvade ostmisega seotud kulude läbivaatamist;
7. peab kahetsusväärseks, et Euroopa ettevõtted on ekspordinud represseerivatele režiimidele relvi ja kahesuguse kasutusega kaupu ning olnud nõus diktatuuride organiseeritud tehnoloogiliste katkestustega; palub komisjonil ELi ettevõtjate jaoks välja töötada suunised, kuidas sellistes olukordades kooskõlas ELi aluspõhimõtetega käituda;

8. rõhutab, et kaubandus- ja investeerimispoliitika kuulub ELi ainupädevusse ning peaks seega tagama innovatiivsed, reaalsed vahendid, et saavutada piirkonnas ELi välispoliitilised demokraatia, heaolu, stabiilsuse ja rahu eesmärgid;
9. tunnistab, et EL peab rakendama suhetes Vahemere lõunapiirkonna riikidega koordineeritud poliitikat, ent hoiatab, et araabia kevade puhul ei saa eeldada kõigile sobivat ühtset lahendust, sest kuigi Vahemere lõunapiirkonna riikidel on palju sarnasusi, on nad siiski oma valitsuste poolt kogenud erisugust rõhumist, nad on erinevad oma majandusliku arengu taseme poolest ning peavad toime tulema erinevate sotsiaalsete ja demograafiliste probleemidega;
10. rõhutab, et Euroopa Parlamendi üks peamisi ülesandeid on Euroopa ja kolmandate riikide vahelise poliitilise dialoogi edendamine ning vastastikuse mõistmise ja usalduse suurendamine, seda iseäranis suhetes Vahemere lõunapiirkonna riikidega, kus Euroopa Parlament peaks keskenduma demokraatlike reformide, täisväärtuslike vabaduste ning õigusriigi põhimõtte levitamisele ja edendamisele; rõhutab, et nende otsestel suhetel põhinevate tähtsate eesmärkide alusel tuleks ühtlasi hinnata tulevikus nõuete täitmist (seoses aset leidvate sündmuste ja tehtud edusammudega) ning teha vajalikke korrekture assotsieerimislepingutes iseäranis kaubanduse, investeerimise ja rahanduse valdkonnas;
11. võtab teadmiseks, et viimase kümne aasta jooksul on EL toetanud põhjalikumalt ja laiaulatuslikumalt lähenemisviisi suurema osa Vahemere lõunapiirkonna valitsejatega vabakaubanduslepingute sõlmimisel, vaatamata läbirääkimispartnerite demokraatliku legitiimsuse ilmselgele puudumisele; rõhutab, kui oluline on võtta arvesse demokraatliku protsessi stabiliseerimise tähtsust uute sotsiaalsete ja poliitiliste institutsioonide rajamisel, kuna viimastest võiksid kaubanduskokkulepete läbirääkimistel saada õiguspärased ja teavitatud partnerid;
12. juhib tähelepanu, et EL on maailma kõige suurem tarbijaturg, millele peaks juurdepääsu andma ainult juhul, kui partnerriigid võtavad turgude kahepoolset avamist tõsiselt, majandusreformidest saab kasu partnerriigi kogu rahvastik, sealhulgas kõige haavatavamad elanikkonnarühmad, ning kohustatakse võtma ja täitma asjakohaseid poliitilisi, sotsiaalseid ja keskkonnavalaseid kohustusi;
13. osutab sellele, et paljudel Vahemere lõunapiirkonna riikidel on suur majanduslik potentsiaal ning et mõned riigid on pärinud suure hulga varasid ja loodusressursse, mis annavad õige haldamise korral majanduskasvu ja arengu võimaluse mõlemal pool Vahemerd; on arvamusel, et seetõttu tuleks kehtestada vajalikud meetmed ja mehhanismid, mis tagavad samaväärsed sotsiaalsed, keskkonna- ja taimekaitsestandardid;
14. peab kiiduväärseks komisjoni välja töötatud kohandatud „alt üles” käsitust, mille aluseks on Euroopa naabruspoliitika hiljutisel läbivaatamisel rakendatud suurem tingimuslikkus ja eristus ning põhimõte, et toetus oleneb tehtud edusammudest, mis tagab paremini suunatud abi kõikidele ELi naaberriikidele ja kindlustab, et rahastus vastab poliitilistele taotlustele; on arvamusel, et demokraatlike reformide ja isikuvabaduste valdkonnas saavutatu peaks kajastuma sarnases majanduse ja

kaubanduse protsessis koos kaasnevate vabadustega alustada ja tegeleda äritegevusega, et lammutada traditsiooniliselt Vahemere lõunapiirkonna riike valitsenud oligarhiad;

Ulatuslikud ja kõikehõlmavad vabakaubanduslepingud ja teised kaubanduse vahendid

15. märgib, et ELil on juba tugevad sooduskaubanduse kokkulepped mitmete Vahemere lõunapiirkonna riikidega assotsieerimislepingute raames; rõhutab siiski, et ükski neist protsessidest ei ole täielikult täide viidud, ja on veendunud, et majandussuhete süvendamiseks, eriti reguleerimisvaldkonnas, on veel suur potentsiaal, mille pikaajaline eesmärk on lõimuda ELi siseturuga;
16. tunneb seega heameelt nõukogu otsuse üle anda luba ulatuslike ja kõikehõlmavate vabakaubanduslepingute läbirääkimiste alustamiseks Egiptuse, Jordaania, Maroko ja Tuneesiaga kohe, kui vajalikud ettevalmistusprotsessid on lõpetatud; on seisukohal, et järgnevates analüüsides tuleks juhinduda idapartneritega läbi viidud ettevalmistusfaaside kogemustest, pidades seejuures poliitiliselt väga tähtsaks, et nende partnerite puhul, kes on läbirääkimiste alustamiseks valmis, välditaks tarbetuid viivitusi; peab hädavajalikuks, et kõik sotsiaalsed jõud, eeskätt valitsusvälised organisatsioonid ja ametiühinguorganisatsioonid oleksid algusest peale kaasatud konsulteeriva osalisena kõikidesse kaubandusläbirääkimistesse;
17. on mures, et Euroopa välisteenistus ei ole veel avalikustanud kriteeriumi „rohkem edusamme, rohkem toetust” detaile, millega pannakse paika, koos kaubandusliku analüüsiga, kas riik on ulatuslikeks ja kõikehõlmavateks vabakaubanduslepinguteks kõlblik ja valmis; palub seetõttu Euroopa välisteenistusel kehtestada kriteeriumid nii, et protsess oleks läbipaistev ning et partnerriigid teaksid juba ette, millistes valdkondades muudatusi tuleb teha; nõuab, et austus demokraatlike institutsioonide ja põhiõiguste vastu, kaasa arvatud sõnavabadus ja ühinemisvabadus ning usuvähemuste kaitse, ning rahvusvaheliste tööõigusealaste õigusaktide, Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni konventsioonide ja ÜRO lapse õiguste konventsiooni vastu oleksid selles protsessis kesksel kohal, ja leiab, et see peaks ettevalmistusfaasis ja läbirääkimiste ajal partnerriikides toimuvate oluliste edusammude või olukorra halvenemisega kooskõlas olema; nõuab, et analüüsis määrataks kindlaks sobival tasemel majanduse avatumaks muutmine ja indeks selle kohta, kuidas ühiskonna kõik tasandid saavad kaubandusest ja välismaistest otseinvesteeringutest kasu;
18. tuletab meelde, et vabakaubanduspiirkonnad ei ole eesmärk omaette, vaid need peaksid kõikidele riikidele ka kasu tooma; on arvamusel, et kaubanduslikke sätteid peaksid toetama tugevdatud inimõiguskauslid koos täiustatud seire- ja rakendussätetega ning sihiteadlik jätkusuutlikku arengut käsitlev peatükk, mis on kodanikuühiskonna jaoks kesksel kohal, sealhulgas ettevõtja sotsiaalse vastutuse sätteid, mis tugevdavad protsessi ühisvastutust;
19. tunneb heameelt keskendumise üle kaubanduse piiritagustele tõketele ja vastavust ELi *acquis*’le, kuid märgib, et mõne riigi puhul on veel ruumi läbirääkimisteks tariifide edasise vähendamise teemal; rõhutab, et selleks, et ulatuslikud ja kõikehõlmavad vabakaubanduslepingud Vahemere lõunapiirkonna riikidele kasulikud oleksid, peab EL olema valmis tegema täiendavaid jõupingutusi tundlikes valdkondades, nagu

põllumajandus ja IV režiimi teenused; märgib selles kontekstis, et ELil on tegelikult nende riikidega märkimisväärne kaubanduse koguülejäak põllumajanduses;

20. palub komisjonil eriti toetada ja edendada õiglase kaubanduse ja mahepõllumajandusega seotud algatusi, toetades iseäranis väikepõllumajandusettevõtjaid ja -tootjaid ning väiksemaid ühistuid, et aidata kaasa säästvate põllumajandustavade ja maapiirkondade arengu lõimimisele ning arendada ühtlasi sellist tarneahelat, mis tagaks Euroopa tarbijatele toodete kvaliteedi, jälgitavuse ning sotsiaalse ja keskkonnaalase vastuvõetavuse;
21. rõhutab, et põllumajandusel, mis annab tööd enam kui kolmandikule Vahemere lõunapiirkonna riikide töötavast elanikkonnast, ja maaelu arengul on oluline osa stabiliseerimisprotsessis, arvestades, et need aitavad eriti maailmaturu suurenenud hinnakõikumise tingimustes kaasa toiduga kindlustatuse edenemisele, õiglasemale tulude tekkimisele ja jaotumisele, töökohtade loomisele ning naiste ja väikepõllumajandustootjate majandusse integreerimisele;
22. kiidab seetõttu heaks komisjoni kavatsuse toetada maaelu arengut Euroopa põllumajanduse ja maaelu arengu naabrusrahastu programmiga, mis hõlmaks investeringutoetusi ja arendaks haldussuutlikkust ELi maapiirkondade arendamise parimale tavale tuginedes, et soodustada ELi kvaliteedi- ja toiduohutusstandarditele vastavalt põllumajandusliku tootmise kaasajastamist;
23. tunneb ühtlasi heameelt komisjoni 25. mai 2011. aasta ühisteatises (COM(2011) 303) esitatud kohustuse üle rahastada põllumajanduse ja maaelu arengu ning regionaalarengu pilootprogramme, tuginedes ELi ulatuslikule kogemusele kõnealustes valdkondades ning kasutades parimal viisil ära tihedat koostööd ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsiooni, Maailmapanga ja võimaluse korral Euroopa Investeerimispannaga;
24. kutsub ELi üles toetama kõnealuses piirkonnas nii elujõulise põllumajandusliku tootmise kui ka maaelu arengut osana võitlusest vaesuse vastu, mis on maapiirkondades püsiv probleem, ning selleks, et tugevdada stabiliseerimisprotsessi; rõhutab sellega seoses, et lisaks tehnoloogilistele uuendustele on oluline institutsioonide ja infrastruktuuri (nt niisutussüsteem, käitlemine, ladustamine, pakendamine, transport, turustussüsteemid ja juurdepääs teenustele) parandamine, samuti haridus- ja koolitusprogrammid, eriti naistele, unustamata seejuures tootjate ebapiisavat organiseeritust ja kodanikuühiskonna nõrkust, mis samuti aeglustavad tõhusa põllumajandusliku toidutööstuse süsteemi arengut; tõstab esile teabeleviteenuste olulisust teadmiste levitamise hõlbustamisel; rõhutab, et ülemaailmsete keskkonna- ja kliimamuutustealaste probleemidega tuleks määrata kindlaks toetus loodusvarade ja energia säästva kasutamise edendamiseks ja vastavate tootmismeetodite kasutuselevõtmiseks; rõhutab, et kogu maailmas kasvavat nõudlust toidu järele silmas pidades tuleks ergutada tootmise mitmekesistamist, et suurendada vastupidavust turukõikumiste ja keskkonnakriiside ajal;
25. nõuab muu hulgas, et selleks, et komisjoni soovitatud meetmed ei põhjustaks nende riikide ja ELi vahelist sotsiaalset ja keskkonnaalast dumpingut, peaksid need meetmed aitama kaasa kohaliku oskusteabe edendamisele, tootjaorganisatsioonide koolitamisele

ning kohaliku ja regionaalse turu arendamisele nende maade ja ELi vahelise parimate tavade vahetamise kaudu, nagu seda on varem kasutatud ühinemiseelses strateegias ja Euroopa Liidu suhtluses naaberriikidega;

26. juhib tähelepanu asjaolule, et Põhja-Aafrika ja Sahara-taguse Aafrika riikide suuremal integratsioonil võib olla soodne mõju, ning rõhutab, et meetmeid on vaja võtta ülemaailmsel tasandil, vältimaks ühepoolset tegevust, mida esineb sageli toidukriisidele ja äärmuslikele ilmastikunähtustele reageerimisel;
27. rõhutab, et Vahemere lõunapiirkonna riikide majandusliku arengu jaoks on eriti tähtsad välismaised otseinvesteeringud, kuna investeeringute tasemed on kas ebapiisavad või liialt suunatud toormaterjali kaevandavatesse tööstusharudesse; palub komisjonil tagada, et ulatuslikud ja kõikehõlmavad vabakaubanduslepingud ja investeeringud nimetatud piirkonda koordineeritakse nii, et need soodustavad majanduslikku mitmekesistamist;
28. märgib siiski, et varasemad valdkondlike lepingute läbirääkimiste katsed assotsieerimislepingute raames ei ole olnud edukad; palub komisjonil motiveerida Vahemere lõunapiirkonna riike läbi rääkima investeeringute ja teiste nn Singapuri küsimuste üle, nagu teenused ulatuslike ja kõikehõlmavate vabakaubanduslepingute raames; on seisukohal, et komisjon peaks kohaldama vajaduse korral asümmeetrilist rakendamist ning peaks olema paindlik asjaomaste riikide tundlike valdkondade suhtes;
29. rõhutab suurema tehnilise toe tagamise abil kaubanduse avamise täiendamise tähtsust partnerriikidele ja nende ettevõtjatele, et need saaksid neile pakutud võimalusi maksimaalselt ära kasutada; tunnistab, et EL pakub juba praegu sellist tuge, kuid leiab, et need programmid peaks olema muu hulgas kaubandusabi laiendamise kaudu rohkem suunatud väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele (VKEd);
30. palub komisjonil kasutada ulatuslikke ja kõikehõlmavaid vabakaubanduslepinguid reguleerimisstandardite, eriti tehniliste standardite ja eeskirjade, sanitaar- ja fütosanitaarmeetmete, riigihangete läbipaistvuseeskirjade, tarbijakaitse, intellektuaalomandikaitse eeskirjade, kaubanduse/tolli tõhustamise ja mittetariifsete tõkete kõrvaldamise standardite kooskõlastamiseks; juhib tähelepanu, et sellele koostööle ei ole assotsieerimislepingutes piisavalt tähelepanu pööratud ja ELi osaluse taset tuleks tõsta;
31. tunneb heameelt eriotstarbeliste tehnilise koostöö jaoks eraldatud täiendavate vahendite üle ja nõuab, et need tehtaks kättesaadavaks komisjoni arengu ja koostöö peadirektoraadile nii kiiresti kui võimalik ning detsentraliseeritaks kohapeal asuvatele ELi delegatsioonidele;
32. tunnistab, et ulatuslike ja kõikehõlmavate vabakaubanduslepingute sõlmimine on pikaajaline eesmärk, kuid vahepeal taotleb komisjon valdkonnapõhiste läbirääkimiste alustamist assotsieerimislepingute raames, sealhulgas tööstustoodete vastavushindamise ja tunnustamise lepingud, põllumajandus- ja kalanduskokkulepped, teenuste ja investeeringute kokkulepped ning vaidluste lahendamise kokkulepped; kutsub komisjoni üles uuendama valdkonnapõhiseid lepinguid riikidega, kus pakkumisi saab parandada ning kus ulatusliku ja kõikehõlmava vabakaubanduslepingu sõlmimine ei ole kohe võimalik; palub komisjonil täpsemalt kaaluda, millal ja kuidas need protsessid tulevaste ulatuslike ja kõikehõlmavate vabakaubanduslepingutega lõpuks ühendatakse,

ning tagada, et üldise soodustuste süsteemi liikmesuse kaotamine 2014. aastal ei mõjuta negatiivselt Vahemere lõunapiirkonna riikide juurdepääsu ELi turule ühegi tooteliigi osas;

33. nõuab, et komisjon valmistaks ette strateegia ka neile meetodi „rohkem edusamme, rohkem toetust” partneritele, kellega eelnevad kokkulepped puuduvad või kes ei ole otsesed ulatuslike ja kõikehõlmavate vabakaubanduslepingute sihtmärgid, eriti need, nagu Liibüa ja Liibanon, kes ei ole veel WTO liikmed; rõhutab, et kuigi tehnilise abi andmine nendele riikidele aitamaks neil teha edusamme WTO liikmesuse suunas peaks jätkuma, ei ole üksnes selline abi piisav ja seda peaks vajaduse korral täiendama WTO-le vastavate lepingutega, mis toovad kasu juba lühema aja jooksul;

VKEde tugevdamine majanduse demokratiseerimise vahendina

34. on veendunud, et eduka kaubandusstrateegia rakendamine piirkonnas peaks tugevdama VKEde rolli, kelle arvele jääb mõnes riigis 30% tööhõivest; tunnistab, kui tähts on mikroettevõtjad, kes moodustavad Egiptuses 98,1% kõikidest VKEdest, Marokos 97,8%, Jordaania 89,1%, kuid ainult 9,2% Tuneesias;
35. on mures, et suur hulk registreerimata VKEsid tegutsevad mustal turul ja et mitteametliku tööhõive osakaal (välja arvatud põllumajanduses) mõnes Vahemere lõunapiirkonna riigis on 70%; on veendunud, et kui piirkond soovib näha tõsist majanduslikku kasvu, peab ELi kaubandusstrateegia stimuleerima registreerimata ettevõtteid oma staatust seadustama; nõuab komisjonilt tungivald haldussuutlikkust suurendavate programmide toetamist näiteks ettevõtete registreerimise, tööhõive ja sotsiaalküsimuste valdkonnas, pöörates iseäranis suurt tähelepanu õigusasutuste suutlikkuse suurendamisele, mis tagab parema ettevalmistuse vajalike reformide läbiviimiseks;
36. kahetseb, et VKEde ja kooperatiivide juurdepääs investeringutele on piiratud, ja rõhutab, et rahalistele vahenditele peab olema õiglane juurdepääs, mis tähendab seda, et Euroopa Investeerimispank (EIP) peab tagama mikrokrediidi ja edasigarantiide skeemide usaldusväärse, kättesaadava ja kasutajasõbraliku pakkumise; on arvamusel, et sellised skeemid annavad neile võimaluse innovatsiooniks ja ümberkorraldusteks viisil, mis võiks avada neile ukse ELi siseturule;
37. rõhutab, kui tähtis on stimuleerida ettevõtlust, võttes vajalikke meetmeid selleks soodsate tingimuste loomiseks ja ühiskonna ettevõtlusesse kaasamiseks;
38. tunnistab EIP rolli Vahemere lõunapiirkonna VKEde aitamises Euroopa – Vahemere piirkonna investeerimis- ja partnerlusrahastu kaudu; tunneb heameelt otsuse üle suurendada EIP selle piirkonnaga seotud tegevuste ülemmäära 1 miljardi euro võrra, mis tähendab, et järgmise kolme aasta jooksul on piirkonnas EIP rahastatavaid operatsioone kokku 6 miljardi euro väärtuses; kinnitab veel kord, et EIP peaks oma investeerimisprojekte suunama just VKEde ja infrastruktuuriprojektide, eriti energiainfrastruktuuride arendamise, arvestades selle piirkonna potentsiaali ja abi, mida EL võib talle anda energiapotentsiaali arendamiseks ja ärakasutamiseks; on seisukohal, et EIP peab suurendama oma haldussuutlikkust, et kontrollida oma vahendavaid partnerpanku, mis annavad ELi välistegevuse eesmärkide täitmiseks globaalseid laene, ning et anda avalikkusele oma tegevuse kohta aru;

39. tunneb heameelt Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupanga (EBRD) hiljutise Vahemere piirkonda kaasamise üle ning ELi ja paljude ELi liikmesriikide individuaalsete panga tegevusteks antud täiendavate rahaliste vahendite üle; nõuab Euroopa Ülemkogult ja Euroopa Parlamendilt tungivalt kiiremas korras EBRD lepingu muudatusettepanekute kinnitamist, mis aitab EBRD-l hakata Vahemere piirkonnas täieõiguslikult tegutsema; leiab, et EBRD-le kättesaadavaid rahalisi vahendeid investeringuteks nimetatud piirkonda tuleb suurendada ja et VKEd peaksid olema nende investeringute peamised kasusaajad; julgustab Vahemere lõunapiirkonna riike näitama omapoolset pühendumust, rakendades demokraatia, pluralismi ja turumajanduse põhimõtteid, et neil oleks juurdepääs investeringutele vastavalt EBRD põhikirjale;
40. on veendunud, et ettevõtjate paindlik piiriülene liikumine on vabakaubanduspiirkonna nõuetekohaseks toimimiseks hädavajalik; on kindlal arvamusel, et EL peaks taotlema suuremat sidusust oma immigratsiooni- ja kaubanduspoliitika vahel;
41. märgib, et lihtsustatud viisamenetlus on endiselt probleem mitme Vahemere lõunapiirkonna riigi ettevõtjate esindajate jaoks, kes peavad ELi riike külastama kohtumiste, koolituste või teiste ettevõtlusega seotud tegevuste pärast; tunneb selles valguses heameelt hiljutise teatise üle „Dialog Vahemere lõunapiirkonna riikidega rännet, liikuvust ja turvalisust käsitlevates küsimustes”, milles komisjon näeb ette, kuidas viisalihtsustuslepingud toetavad liikuvust, muu hulgas ettevõtjate puhul; leiab, et viisade terviklus- ja usaldatavusmenetlused tuleks teha lihtsamaks, ja palub komisjonil sellised kokkulepped kooskõlas kaubanduslääbirääkimistega läbi rääkida, et tagada, et nende kohaldamine ei ole VKEdel jaoks liiga bürokraatlik;

Agadiri protsessi tugevdamine

42. peab kahetsusväärseks, et Euroopa – Vahemere vabakaubanduspiirkonda ei suudetud 2010. aastaks realiseerida, ning loodab, et partnerid kasutavad araabia kevadega loodud võimalusi toimiva ja täieõigusliku vabakaubanduspiirkonna loomiseks vajalike reformide läbiviimiseks, ilma ELi tootjate jaoks konkurentsi moonutamata;
43. teeb ettepaneku vabakaubanduspoliitika alustamise raames seada sisse korrapärased mõju-uuringud, et jälgida aktiivselt ja pidevalt selle poliitika tagajärgi Lõuna-Euroopas asuvatele Vahemeremaadele, seejuures on lõppeesmärk mõjutada positiivselt eri riikide kodanikke ning majandus- ja tootmissüsteeme.
44. rõhutab, et kuigi riigipõhised kaubandustrateegiad peaksid olema teretulnud, ei tohiks sellised lepingud olla piirkondlikku integratsiooni kahjustavad; kahetseb, et lõuna-lõunasuunalised kaubandussuhted on jätkuvalt väga piiratud, ja märgib, et 2009. aastal pärines Vahemere lõunapiirkonna riikide impordiartiklitest ainult 6% teistest Vahemere lõunapiirkonna riikidest, kuid EList pärines 40%; julgustab uusi demokraatlikult valitud valitsusi olema naaberriikidega kaubavahetuse suhtes eelkäijatest avatum;
45. tunnustab Agadiri gruppi kui lõuna-lõunasuunalise kaubanduse kooskõlastatud tegevuse ainsat näidet ja julgustab allakirjutanuid oma kaubandussuhete ulatust ja liikmesust laiendama; palub komisjonil jätkata selle grupi toetamist kui nurgakivi, millele tulevikus rajada ELi kaubandusstrateegia;

46. peale selle palub komisjonil lisada ulatuslikesse ja kõikehõlmavatesse vabakaubanduslepingutesse teatavat paindlikkust võimaldavad sätted, mis lubaks viimaks iseseisvate lepingute ühendamist Agadiri lepinguga, et moodustada ühtne kogu Euroopat ja Vahemere majanduspiirkonda hõlmav vabakaubanduspiirkond;
47. võtab rahuloluga teadmiseks kaubanduse ja investeeringute hõlbustamise mehhanismi kohese kasutuselevõtu, mis andmebaasina lubab majandustegelastel saada piirkonnas kehtestatud kaubanduse ja investeeringute tingimuste kohta ajakohast teavet; rõhutab, et sellist mehhanismi tuleb aktiivselt Vahemere lõunapiirkonna riikide ettevõtjatele tutvustada ja arendada piirkonnasisese ettevõtluse hõlbustajaks ning see ei pea jääma pelgalt teabevahendiks;
48. tervitab Euroopa – Vahemere piirkonna sooduspäritolureeglite piirkondlikku konventsiooni, mis peaks hõlmama täiel määral ELi ja Iisraeli tehnilist kokkulepet Iisraeli asundusest pärit toodete kohta; palub komisjonil kehtestada uued päritolureeglid kogu Euroopa – Vahemere piirkonna partnerluse konventsiooni alusel hiljemalt 2013. aasta lõpuks, kui Vahemere lõunapiirkonna riigid kaotavad selle kava kohaselt üldise soodustuste süsteemi eelised ja soodsad päritolureeglid;

Teadmiste leviku ja otsekontaktide soodustamine

49. julgustab ELi liikmesriike etendama ELi lõunapoolsete naaberriikide strateegias ambitsioonikamat rolli, pakkudes Vahemere lõunapiirkonna riikide erineva sotsiaalmajandusliku ja etnilise taustaga mees- ja naisüliõpilastele ulatuslikke stipendiumide programme, eriti majanduse, äritegevuse, IT, kommunikatsiooni ja kaubanduse valdkonnas; kutsub komisjoni ja komisjoni asepresidenti ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrget esindajat üles tegema viivitamata ettepanek luua Euroopa-Vahemere Erasmuse ja Da Vinci programmid; märgib, et teised piirkonna riigid, nagu näiteks Pärsia lahe koostöönõukogu riigid, on selle toetuse andmisel Vahemere lõunapiirkonna riikidele tõhusamad olnud; on arvamusel, et sellised vahetused võiksid tagada pikaajalisi suhteid tulevaste äripartneritega Vahemere lõunapiirkonna riikides;
50. tuletab meelde kunstnike, kultuuritegelaste ja blogijate tähtsust mõnede araabia kodanikuühiskondade diktatuurist vabastamisel ning demokraatiale tee avamisel; palub ELil tagada, et inimõiguste ja demokraatia edendamiseks lõimitakse kaubanduspoliitika kultuurialase koostööga, muu hulgas ühisalgatustega kunsti, hariduse, meedia, interneti ja muudes võtmetähtsusega valdkondades;
51. nõuab, et partnerriikides loodaks ELi kaubanduskodasid, mis töötaksid ühiseid kaubandustegevusi ja majanduspartnerite vahel kogemuste vahetamist, sealhulgas seminaride ja ettevõtlusmesside korraldamist edendava kanalina; kahetseb, et piirkonnas puuduvad kahepoolsed ELi kaubanduskojad, välja arvatud ELi–Iisraeli kaubanduskoda;

ELi meetmete mõju maksimeerimine

52. on kindlalt veendunud, et komisjoni kaubandusalgatusi peab toetama suurema ELi kaubandusametnike kohalolekuga piirkonnas; mõistab hukka tõsiasja, et ELi delegatsioonil on Tuneesias kohal vaid üks kaubandusametnik ja Jordaania puudub

selline ametnik sootuks, vaatamata nende riikidega ulatuslike ja kõikehõlmavate vabakaubanduslepingute sõlmimise tarbeks läbi viidud analüüsidele;

53. on siiski seisukohal, et on oluline, et EL koordineeriks ise täielikult oma kaubandust, investeeringuid ja rahaliste toetuste meetmeid piirkonnas, et tagada maksimaalne positiivne mõju; on mures, et kuna nii EList kui ka partnerriikidest osaleb suurel arvul osalisi, kellele lisanduvad muud välised osalised, võivad saavutatud pingutused vähese koordineerimise tagajärjel tühiseks osutada või need võivad omavahel kattuda;
54. rõhutab tihedama koostöö vajadust Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahendite vahel, nagu naabruspoliitika investeerimisrahastu;
55. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, EIP-le, EBRD-le, liikmesriikide ning Vahemere lõunapiirkonna riikide riigipeadele, valitsusjuhtidele ja parlamentidele ja Vahemere Liidule.

SELETUSKIRI

SISSEJUHATUS

1. Kaubandus ja investeringud: ainupädevus ja erakordne võimalus

Araabia kevad on Berliini müüri langemisest alates suurim poliitiline muutus Euroopa naaberriikonnas ning on andnud ELile võimaluse viia oma välispoliitika ja kaubandushuvid vastavusse oma põhiväärtustega, mis hõlmavad inimõigusi, demokraatiat ja vaba ühiskonda. Vajadus sõlmida diktaatorite ja oligarhidega kokkuleppeid on paljudes riikides õnneks ammendumas. Kahjuks on EL ja selle liikmesriigid nimetatud võimaluse sageli käest lasknud ning nende poliitiline reaktsioon on olnud ebajärjekindel, aeglane ja mõnikord isegi vastuolus rahva demokraatlike püüdlustega.

Nagu näitasid Liibüa üle tekkinud erimeelsused, on ELi reageeringu peamine nõrkus peitunud ELi välispoliitikat käsitlevate otsuste valitsustevahelises otsustusprotsessis. Raportöör soovib siiski tungivalt rõhutada, et ELil on kaubandus- ja investeerimispoliitikas ainupädevus ning et see on peamine vahend, mis võimaldab ELil rahutustele tõhusalt reageerida ning aidata kaasa Vahemere lõunapiirkonna riikide majandusarengule. Kaubandus on alati olnud naabuspoliitika tugisammas ning raportöör peab kiiduväärseks asjaolu, et seda on rõhutatud komisjoni teatistes „Uus lähenemisviis muutuvale naabrusele” ja „Partnerlus Vahemere lõunapiirkonnaga demokraatia ja ühise heaolu nimel”.

2. Rohkem edusamme, rohkem toetust

Raportöör peab kiiduväärseks komisjoni kasutuselevõetud kontseptsiooni, mille kohaselt oleneb toetus tehtud edusammudest, ning usub, et demokraatlike reformide ja isikuvabaduste valdkonnas saavutatu peaks kajastuma sarnases majanduse ja kaubanduse „vabastamisprotsessis”, et lammutada traditsiooniliselt valitsenud oligarhiad.

EL on maailma suurim tarbijaturg ning juurdepääs sellele tuleks anda vaid juhul, kui:

- partnerriikide valitsused osalevad tõsiselt turgude kahepoolisel avamisel,
- majandusreformidest saab kasu partnerriigi kogu rahvastik ja mitte vaid mõned vähesed üksikud ning
- partnerriigid võtavad ja täidavad asjakohaseid poliitilisi, sotsiaalseid ja keskkonnavalaseid kohustusi.

3. Suurem kasu kodanikuühiskonnale

Kohtumistel Vahemere lõunapiirkonna riikide kodanikuühiskonna esindajatega on raportööri hämmastanud nende arvamus, et EL ei tegutse reformide toetamisel piisavalt aktiivselt. Arvestades, et araabia kevade järelmõjusid ei jälgita struktureeritud rahvusvahelise institutsiooni kaudu (nagu OSCE Kesk- ja Ida-Euroopas), on ELil suurem kohustus ja võimalus juhtida piirkonda üleminekul demokraatialle ja majandusintegratsioonile, mida toetab õiglane ja vaba turg, veelgi enam seetõttu, et Hiina ja USA majandustegevus kõnealuses piirkonnas on võrdlemisi tagasihoidlik.

ETTEPANEKUD

1. EIP ja EBRD investeringud

Raportöör tunnustab EIP rolli Vahemere lõunapiirkonna VKEde abistamises Euroopa – Vahemere piirkonna investeerimis- ja partnerlusrahastu kaudu. Raportöör aga usub, et EIP-l peaks olema ulatuslikumad volitused teha eelkõige VKEdele suunatud lisainvesteeringuid. Kõnealused ettevõtted vajavad investeeringuid tarvilike uuenduste ja ümberkorralduste jaoks, mis võimaldaks neil ära kasutada ELi siseturu potentsiaali. EL peaks oma finantseerimisasutuste kaudu pakkuma piirkonnas aktiivsemalt mikrokrediiti ja peaks kaaluma poliitikavalikuid, näiteks edasigarantiide pakkumist. Samuti peab raportöör vägagi kiiduväärseks EBRD volituste äsjast pikendamist ning loodetakse, et panga Ida-Euroopas saadud kogemus kannab vilja ka lõunapoolsetes naaberriikides. Tuleb siiski arvestada kaht olulist asjaolu: piirkonda investeerivad eri finantseerimisasutused (sh ülemaailmsed finantseerimisasutused, nagu Maailmapank) peaksid oma tegevust paremini kooskõlastama ning kõik piirkonnas kasutatavad investeerimisstrateegiad peaksid keskenduma VKEdele.

2. Euroopa-Vahemere vabakaubanduspiirkonna loomine

Väidetavalt on Euroopa – Vahemere vabakaubanduspiirkond kõige kõrgelennulisem Barcelona deklaratsioonist lähtuv majandusprojekt, ehkki seda ei õnnestunud ettenähtud 2010. aasta tähtajaks realiseerida.

Raportöör usub, et suuremaid jõupingutusi tuleks teha riikide puhul, kes on valmis tegema tõsisemaid reforme, ning peab kiiduväärseks, et nõukogu võttis vastu läbirääkimisjuhised ulatuslike ja terviklike vabakaubanduslepingute sõlmimiseks Tuneesia, Egiptuse, Maroko ja Jordaaniaga. Kõnealuste läbirääkimiste eesmärk peaks olema saavutada põhjalik vastavus ELi *acquis*'le, kõrvaldades allesjäänud tariifsed tõkked kaupadelt ja põllumajandustoodetelt, tegeledes mittetariifsete tõketega ja laiendades kaubanduskokkulepete reguleerimisala, et kaasata täiendavad valdkonnad, nagu investeeringud, riigihanked ja teenused. Nende jõupingutuste täiendamiseks tuleks partnerriikidele osutada tõhusamat tehnilist abi, et nad saaksid ulatuslike ja terviklike vabakaubanduspiirkondade võimalusi maksimaalselt ära kasutada. Selles suhtes võiks ette näha suurema kaubandusabi toetuse.

Kõnealuste läbirääkimiste kontekstis tuleks käsitleda mitmeid küsimusi:

- EL peab olema valmis tegema järeleandmisi tundlikes valdkondades, nagu põllumajandus ja IV režiimiga seotud teenused, et need kokkulepped oleksid Vahemere lõunapiirkonna riikidele tõeliselt kasulikud. Tuleb märkida, et ELil on nende riikide puhul tegelikult põllumajanduse valdkonnas suur kaubandusülejäak.
- Komisjon peab kaaluma võimalusi motiveerida oma partnereid läbi rääkima nn Singapuri küsimustes, nagu teenused ja investeeringud. Investeeringud on eriti olulised, sest Vahemere lõunapiirkonna riikide välismaiste otseinvesteeringute tase on ebapiisav ja piirab märgatavalt nende majandusarengut. Kuid varasemad katsed assotsieerimislepingute raames valdkondlike kokkulepete üle läbi rääkida ei ole andnud tulemust ning vajaduse korral tuleks kasutada vahendeid, nagu asümmeetriline rakendamine.
- Kaubanduspoliitikat ei tohiks käsitleda eraldiseisvana ning kõnealuste kokkulepete õiguspärasuse tagamiseks on väga oluline, et need sisaldaksid rangeid inimõigusklauseid ja sihiteadlikku säästva arengu peatükki, sealhulgas ettevõtja sotsiaalset vastutust käsitlevaid sätteid. Seepärast on raportöör üllatunud, et sellise riigi puhul, kes alustab ulatuslike ja terviklike vabakaubanduspiirkondade

läbirääkimisi, ei määratud ette kindlaks poliitiliste tingimuste kriteeriume. Ta on arvamusel, et iga riigi puhul tuleks analüüsida, kuidas kaubandussoodustused hakkavad elanikkonda mõjutama.

Mõistes, et ulatuslikud ja terviklikud vabakaubanduspiirkonnad on pikaajaline eesmärk, taotleb komisjon valdkonnapõhiste läbirääkimiste alustamist assotsieerimislepingute üle, sealhulgas tööstustoodete vastavushindamise ja tunnustamise lepingud, põllumajandus- ja kalanduskokkulepped, vaidluste lahendamise kokkulepped ning teenuste ja investeeringute kokkulepped. Kõnealused läbirääkimised annavad nendele riikidele võimaluse saada lühiajalist kasu, ehkki tuleks põhjalikumalt kaaluda, millal ja kuidas on võimalik need protsessid ühendada tulevaste ulatuslike ja terviklike vabakaubanduspiirkondadega. On oht, et kattuvad läbirääkimised pingestavad meie läbirääkimispartnerite piiratud suutlikkust, kusjuures mõnel partneril puudub täielikult toimiv valitsus ja nad on juba riigisiseste küsimustega üle koormatud.

Samuti tuleks uurida võimalusi võtta meetmeid nende riikide suhtes, mis ei ole ulatuslike ja terviklike vabakaubanduspiirkondade otsesed sihtriigid, nagu Liibüa ja Liibanon, ning mis ei ole veel WTO liikmed. Neile tuleks jätkuvalt pakkuda tehnilist abi WTO liikmeks astumisel. Kuid lihtsalt WTO liikmestaatuse taotlemisel abistamine ei ole piisav ning seda ei saa pidada kaubanduseks muutuse nimel. Selles mõttes tuleks kaaluda läbirääkimiste pidamist WTO tingimustega kooskõlas olevate kokkulepete üle, mis annavad lühiajalist kasu. Liibanoni ja Alžeeriaga sõlmitud assotsieerimislepingute kaubandusalased sätted, vaheleping Palestiina aladega, peatatud läbirääkimised Liibüaga ja ratifitseerimata jäänud leping Süüriaga näitavad, et kahepoolsed läbirääkimised võivad tulemuslikuks osutada ka ilma WTO liikmesuseta.

Lõpuks soovib raportöör näha uute päritolureeglite kehtestamist kogu Euroopa – Vahemere piirkonna partnerluse konventsiooni alusel hiljemalt 2013. aasta lõpuks, kuivõrd Vahemere lõunapiirkonna riigid kaotavad selle kava kohaselt üldise soodustuste süsteemi eelised ja soodsad päritolureeglid.

3. VKEde tugevdamine majanduse demokratiseerimise vahendina

VKEed annavad tööd kuni 25%-le piirkonna töötajatest. Siiski on mustal turul tegutsevate registreerimata VKEde suurt hulka arvestades vaja rohkem ära teha. Teatavate uuringute hinnangul ulatub mitteametlik tööhõive (välja arvatud põllumajandus) teatavates Vahemere lõunapiirkonna riikides 70%-ni. See tuleneb asjaolust, et ametlikke valitsusasutusi umbusaldatakse mitmes riigis sügavalt, aga kui piirkonna eesmärk on märgatav majanduskasv, peaks ELi kaubandusstrateegia motiveerima ka registreerimata äriühinguid oma staatus seadustama.

Vabakaubanduspiirkonna toimimiseks on hädavajalik ettevõtjate paindlik liikumine ning raportöör on arvamusel, et EL peaks püüdma oma rände- ja kaubanduspoliitikat paremini kooskõlastada. Lihtsustatud viisamenetlus on endiselt probleem paljudele Vahemere lõunapiirkonna riikide ettevõtjate esindajatele, kes peavad sõitma ELi koosolekutele, koolitustele või muudel ärieesmärkidel. Oma äsjases teatises „Dialog Vahemere lõunapiirkonna riikidega rännet, liikuvust ja turvalisust käsitlevates küsimustes“ näeb komisjon ette viisalihtsustuslepingud muu hulgas ettevõtjate liikuvuse toetamiseks. On väga oluline, et nende lepingute üle peetaks läbirääkimisi kooskõlas kaubandusläbirääkimistega ning et nende rakendamine ei oleks VKEde jaoks liiga bürokraatlik.

Samuti on oluline lahendada onupojapoliitika ja korrupsiooni probleem. Näiteks tuleks riigihangetes tagada läbipaistvus ja vastastikune turulepääs võrdse kohtlemise alusel. See aitab suurendada usaldust, parandada VKEde juurdepääsu riigihangete turule ning samuti innustada investeringute tegemist.

4. Agadiri protsessi tugevdamine

Ei tohi unustada piirkondliku integratsiooni tähtsust, eelkõige seetõttu, et lõunariikide omavaheline kaubandus on endiselt väga piiratud. 2009. aastal, aasta enne Euroopa – Vahemere vabakaubanduspiirkonna käivitamist, läks üle 50% piirkonna ekspordist ELi, samal ajal kui 40% impordist oli pärit EList. Võrdluseks pärines samal aastal ainult 6% impordist teistest lõunapiirkonna riikidest. Diktatuuri kukutamine suuremas osas piirkonnast peaks looma sobiva keskkonna lõunariikide omavahelise integratsiooni uueks hoogustamiseks.

Kui jätta kõrvale Türgi ja Iisrael, on Agadiri rühm lõunariikide omavahelise kooskõlastatud jõupingutuse ainus näide. Kuigi see on oluline samm, on Agadiri leping nii oma liikmesuse kui ka reguleerimisala seisukohast endiselt väga piiratud. Siiski jääb see nurgakiviks, millele ELi kõnealusele piirkonnale suunatud strateegia saab edaspidi tugineda.

Samuti ootab raportöör Euroopa – Vahemere piirkonna 2010. aasta eelse ja järgse kaubanduse tegevuskavas esitatud kaubanduse ja investeringute lihtsustamise mehhanismi rakendamist. Ta tahaks siiski näha, et kõnealune mehhanism hõlbustaks ka piirkonnasisest äritegevust ega toimiks üksnes teabepunktina.

5. Teadmiste leviku ja otsekontaktide soodustamine

EL peaks soodustama ELi liikmesriikide märksa ambitsioonikamat rolli Vahemere lõunapiirkonna üliõpilastele mahuka stipendiumiprogrammi pakkumisel, eelkõige majanduse, äri ja kaubanduse valdkonnas. Teised osalejad, nagu Pärsia lahe koostöönõukogu riigid, on seda liiki abi piirkonnale tulemuslikumalt pakkunud, mis on väga oluline püsivate suhete sõlmimiseks Vahemere lõunapiirkonna riikide tulevaste äripartneritega. EL peaks hakkama piirkonna VKEdega seotud äriinimeste ja tulevastele juhtidele kiiresti rohkem stipendiume pakkuma.

Samuti tuleks asutada ELi ja partnerriikide kaubanduskojad, et edendada ühist äritegevust ja teabevahetust majanduspartnerite vahel. Kui ELi–Iisraeli kaubanduskoda märkimisväärse erandina välja arvata, siis teisi kahepoolseid kaubanduskodasid piirkonnas ei ole.

Samuti sooviks raportöör näha ühtsemaid jõupingutusi teabevahetusürituste korraldamisel Euroopa ja Vahemere lõunapiirkonna riikide äriühingute vahel.

6) ELi meetmete mõju maksimeerimine

Kõnealused meetmed hõlmaksid ka asjaomaste ELi kaubandusametnike kohalolu tõhustamist. On lubamatu, et ELi delegatsioonil on Tuneesias ainult üks kaubandusametnik, samal ajal kui Jordaania ei ole kaubanduse peadirektoraadil üldse esindajat. Olukord on selline vaatamata sellele, et nõukogu kiitis heaks juhised kummagi riigiga ulatuslike ja terviklike vabakaubanduspiirkondade alal läbirääkimiste pidamiseks.

Maksimaalse positiivse mõju saavutamiseks on peale selle hädavajalik, et EL kooskõlastaks piirkonnas täielikult oma kaubanduse, investeringud ja rahalised toetusmeetmed. Võttes

arvesse ELi enda osalejate suurt arvu, nt komisjoni eri peadirektoraadid, liikmesriigid ja EIP, ning suurt hulka välisosalejaid, nagu partnerriigid ise, EBRD, Maailmapank, Rahvusvaheline Valuutafond, Islami Arengupank, Aafrika Arengupank ja isegi G8, on meetmete sünergia topeltmeetmete vältimiseks äärmiselt oluline.

STRUKTUURILISED JA SÜSTEEMSED PUUDUSED

Araabia kevad on toonud esile piirkonna struktuurilised ja süsteemsed puudused. Mis tahes uus Vahemere piirkonna kaubandusstrateegia peab kodanike ootuste täitmiseks nende puudustega võitlema.

Enamiku Vahemere lõunapiirkonna riikide ekspordiprofiile iseloomustab suur eksport ressursirikastest energiariikidest ja sarnane tootmistegevus, mis muudavad teineteise suhtelise eelise olematuks ja samas kaubanduse naabritega vähem atraktiivseks. Nende majandusprofiilides aga on lahknevused. Mitte kõikidel ei ole näiteks ühesugused nafta- ja energiavarud, samas kui riigid, nagu Egiptus, impordivad enamiku oma varudest, kaasa arvatud toit, mis muudab nad eriti tundlikuks kaubaturgude kõikumiste suhtes.

Samuti on erinevused nende ja Euroopa Liidu kaubandussuhete edenemise tasemetes. Isegi see, kuidas Vahemere lõunapiirkonna riigid on rakendanud enda olemasolevaid vabakaubandusleppeid ja pidanud kinni tariifsete tõkete kõrvaldamise ajakavadest, on riikide lõikes erinev. Uus Euroopa-Vahemere strateegia peaks piirkonnas tugevalt toetama kaubanduse mitmekesistamist, otsides samal ajal viise, kuidas vähendada kaitsetust turu volatiilsuse ees hoiustamise ja varudesse tehtavate struktuuriliste investeeringute abil.

Enamikus Vahemere lõunapiirkonna riikides esineva pikaajalise struktuurilise töötusega tuleb samuti tegeleda. Noorte töötuse määr Põhja-Aafrikas kõigub 15–24-aastaste noorte hulgas 25% ja 30% vahel. Naiste osalemine tööturul on samuti väga madal, samal ajal kui töötus ülikooli lõpetajate hulgas on eriti suureks probleemiks. Näiteks Tuneesias on kõrgharidusega noorte töötuse tase 45%. OECD hinnangul peab piirkond praeguse tööhõive taseme hoidmiseks looma järgmise kümne aasta jooksul umbes 25 miljonit uut töökohta. See ülesanne on aga hirmutav.

JÄRELDUS

Araabia kevad on haruldane võimalus tõhusalt tegutseda ja ELi jaoks šans poliitilist juhtrolli mängida. Selleks ei ole vaja jalgratast leiutada, vaid on vaja otsustavamaid jõupingutusi kaubanduse liberaliseerimiseks ja investeerimisvõimaluste loomiseks. Kõnealune strateegia tuleks ellu viia täielikus koostöös teiste poliitikavaldkondadega, et luua ettevõtjatele koolitusvõimalusi, edendada osalemist ELi programmides ning parandada viisade kättesaadavust.

17.2.2012

VÄLISKOMISJONI ARVAMUS

rahvusvahelise kaubanduse komisjonile

kaubanduse kohta muutuse nimel: ELi kaubandus- ja investeerimisstrateegia Vahemere lõunapiirkonna riikides pärast araabia maade kevadisi revolutsioone (2011/2113(INI))

Arvamuse koostaja: Godelieve Quisthoudt-Rowohl

ETTEPANEKUD

Väliskomisjon palub vastutaval rahvusvahelise kaubanduse komisjonil lisada oma resolutsiooni ettepanekusse järgmised ettepanekud:

- A. arvestades, et vastavalt Euroopa Liidu lepingu artiklile 8 arendab liit „naabruses asuvate riikidega privilegeeritud suhteid, mille eesmärk on luua heaolu ja heanaaberlikkuse ala, mis rajaneb liidu väärtustel ja mida iseloomustavad koostööl põhinevad tihedad rahumeelsed suhted”;
  - B. arvestades, et Euroopa Liidul on suur huvi seada majanduskoostöö alal kaugeleulatuvad eesmärgid ja võtta vastu vastastikku kasulik, vastutustundlik ja paindlik strateegia, mis põhineb demokraatialle ülemineku ja inimõiguste kaitse toetamisel;
  - C. võttes arvesse kõiki Euroopa Parlamendis araabia kevadega seoses vastu võetud resolutsioone, mis käsitlevad usu-, veendumus- ja südametunnistusevabadust kui universaalseid põhiväärtusi, mis on demokraatliku ja majandusliku arengu eelduseks;
  - D. arvestades, et majanduse, sotsiaalvaldkonna, kaubanduse ja infrastruktuuri kasvu ja arengu tingimuste soodustamiseks Vahemere lõunapiirkonnas tuleb eelistada piirkondlikku integratsiooni soosivat protsessi;
1. kinnitab oma täielikku toetust mitmete ELi Vahemere lõunapiirkonna naaberriikide rahvaste väljendatud õiguspärasele demokraatiapüüdlustele; ergutab üleminekuaja ametivõime rahumeelselt tõelisele demokraatialle siirduma; nõuab tungivalt, et siseriiklikud ametivõimud austaksid oma rahva õigust rahumeelselt meelt avaldada ja hoiduksid meelevalduste vägivaldsest mahasurumisest;
  2. tuletab meelde, et sallivus ja majandusareng on otsustava tähtsusega pikaajalise poliitilise

ja sotsiaalse stabiilsuse saavutamiseks ning elatustaseme parandamiseks asjaomastes riikides, ning kutsub riike, kus on toimumas demokraatiale üleminek, üles tagama kõigi põhiõiguste, sealhulgas sõnavabaduse, rahumeelselt kogunemise vabaduse, ühinemisvabaduse ning usu-, südametunnistuse- ja mõttevabaduse täielikku austamist kõigi kodanike, nii meeste kui ka naiste puhul, sealhulgas kopti kristlaste kogukondade liikmete puhul; rõhutab, et teabe ja suhtlemisvõimaluste vaba kättesaadavus ning tsensuurivaba juurdepääs internetile (internetivabadus) on universaalsed ning avalikus elus läbipaistvuse ja vastutuse võtmise tagamiseks hädavajalikud õigused;

3. kiidab heaks partnerriikide puhul riigi vajadustest lähtuva lähenemisviisi, mis võeti vastu komisjoni ja asepresidendi / kõrge esindaja ühisteatises „Uus lähenemisviis muutuvale naabrusele”; arvestades, et komisjon on hiljuti alustanud läbirääkimisi Egiptuse, Jordaania, Maroko ja Tuneesiaga põhjalike ja laiaulatuslike vabakaubanduspiirkondade loomiseks, kutsub Euroopa välisteenistust ja komisjoni üles esitama esimesel võimalusel üksikasjalikumalt teavet selle kohta, kuidas selliseid põhimõtteid nagu vastastikune aruandekohustus ja tingimuslikkus (antava toetuse sõltumine tehtud edusammudest) rakendada hakatakse, ning nõuab, et Euroopa Parlament kaasataks täielikult kehtestatud tingimuslikkuse järgimise hindamisse; nõuab tungivalt, et ELi kaubandus- ja investeerimispoliitikaga kaasneks Vahemere lõunapiirkonna riikide jaoks inimõiguste austamise klauslite tõhus rakendamine;
4. kiidab kõnealuses kontekstis heaks ELi-Tuneesia töörühma loomise; see on esimene Vahemere lõunapiirkonna riigiga loodud töörühm, mille eesmärk on tagada riigi üleminekule antava ELi ja rahvusvahelise toetuse parem koordineerimine; tunneb heameelt asjaolu üle, et Euroopa Parlament oli esimesel kohtumisel kaasatud; palub asepresidendil / kõrge esindajal ja komisjonil kaasata Euroopa Parlament ka edaspidi nii kõnealusesse algatusse kui ka tulevastesse algatustes; tervitab Euroopa Parlamendis Vahemere lõunapiirkonna riikide järelevalve rühma loomist, et jälgida ELi kriisimeetmeid Vahemeremaades;
5. nõuab kaupade ja teenuste osas kaugeleulatuvate eesmärkidega, tasakaalustatud ja vastastikku kasulike kaubanduslepingute sõlmimist, millele eelnevad asjakohased mõjuhindamised;
6. nõuab tungivalt, et komisjon võtaks vastu strateegia, mis vastutustundliku investeerimise erisuuniste väljatöötamise kaudu tugevdaks komisjoni rolli investorina ja võtaks arvesse selles piirkonnas juba kasutatavaid investeerimiskavasid eesmärgiga vähendada sotsiaalset ebavõrdsust ja territoriaalseid erinevusi ning edendada kohaliku majanduse mitmekesistamist; rõhutab, et lõunapoolsete partneritega kaubandus- ja finantssuhete arendamisel peaks ELi üks kõige olulisemaid prioriteete olema võidelda korruptsiooniga kõigil tasanditel ning edendada soodsaid investeerimisolusid, kus kindlus ja õiguslik stabiilsus on põhikohal, ning rõhutab, kui tähtis ja vajalik on saavutada suurem koostoime teiste riiklike ja rahvusvaheliste finantsasutustega; kiidab heaks töö, mille on ette võtnud Euroopa Investeerimispank (eelkõige Euroopa ja Vahemere piirkonna investeerimis- ja partnerlusrahastu kaudu) ning Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupank, samuti liikmesriikide ametiasutuste algatatud programmid ja Deauville'i partnerluse;
7. rõhutab lõunapoolsete naaberriikide olulist rolli mitme liikmesriigi energiaga varustamisel

ning tõstab esile energiaalase koostöö suurt potentsiaali; rõhutab vajadust soodustada Euroopa ja Vahemere piirkonna vastastikust sidumist gaasi- ja elektrisektoris;

8. tunneb heameelt Tuneesias hiljuti toimunud õiglaste ja läbipaistvate valimiste üle, mis – koos majandus-, õigus- ja sotsiaalreformidega – on heaks eeskujuks teistele piirkonna riikidele; rõhutab vabade ja õiglaste valimiste tähtsust, et oleks võimalik tagada nende riikide ühtsus demokraatlike ja pluralistlike institutsioonide asutamise teel, kuna see loob aluse suuremale stabiilsusele ja moderniseeritud sotsiaalmajanduslikele struktuuridele, mis omakorda on vajalik eeldus rahvusvaheliste investeeringute ligimeelitamiseks ja jätkusuutliku majanduskasvu võimaldamiseks; rõhutab, et demokraatlike muudatustega peavad kaasnema majandus-, õigus- ja sotsiaalreformid, et nende riikide sotsiaalmajanduslikke struktuure avada ja moderniseerida;
9. teeb ettepaneku vabakaubanduspoliitika alustamise raames seada sisse korrapärased mõju-uuringud, et jälgida aktiivselt ja pidevalt selle poliitika tagajärgi Lõuna-Euroopas asuvatele Vahemeremaadele, seejuures on lõppeesmärk mõjutada positiivselt eri riikide kodanikke ning majandus- ja tootmissüsteeme.

PARLAMENDIKOMISJONIS TOIMUNUD LÕPPHÄÄLETUSE TULEMUS

Vastuvõtmise kuupäev	6.2.2012
Lõpphääletuse tulemus	+: 40 -: 2 0: 0
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Frieda Brepoels, Elmar Brok, Jerzy Buzek, Arnaud Danjean, Michael Gahler, Marietta Giannakou, Ioannis Kasoulides, Tunne Kelam, Nicole Kiil-Nielsen, Evgeni Kirilov, Wolfgang Kreissl-Dörfler, Eduard Kukan, Vytautas Landsbergis, Krzysztof Lisek, Ulrike Lunacek, Barry Madlener, Kyriakos Mavronikolas, Francisco José Millán Mon, Alexander Mirsky, María Muñiz De Urquiza, Ria Oomen-Ruijten, Pier Antonio Panzeri, Ioan Mircea Pașcu, Alojz Peterle, Cristian Dan Preda, Libor Rouček, José Ignacio Salafranca Sánchez-Neyra, Jacek Saryusz-Wolski, Charles Tannock, Sir Graham Watson, Boris Zala
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliige/asendusliikmed	Elena Băsescu, Tanja Fajon, Elisabeth Jeggle, Doris Pack, Godelieve Quisthoudt-Rowohl, Marietje Schaake, Indrek Tarand, Traian Ungureanu, Ivo Vajgl
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliige/asendusliikmed (kodukorra art 187 lg 2)	Marije Cornelissen, Rui Tavares

5.3.2012

PÕLLUMAJANDUSE JA MAAELU ARENGU KOMISJONI ARVAMUS

rahvusvahelise kaubanduse komisjonile

kaubanduse kohta muutuse nimel: ELi kaubandus- ja investeerimisstrateegia Vahemere lõunapiirkonna riikides pärast araabia maade kevadisi revolutsioone (2011/2113(INI))

Arvamuse koostaja: Spyros Danellis

ETTEPANEKUD

Põllumajanduse ja maaelu arengu komisjon palub vastutaval rahvusvahelise kaubanduse komisjonil lisada oma resolutsiooni ettepanekusse järgmised ettepanekud:

1. märgib, et araabia kevade poolt Vahemere lõunapiirkonna riikides käivitatud muutusteprotsessi tulemus neis riikides on ettearvamatu ning selle mõju kogu piirkonnale ja ELile on veel teadmata; rõhutab, et piirkonnas jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu edendamine ja toetamine ning seega heaolu ja elatustaseme kasv on demokraatia ja õigusriigi põhimõtte kindlustamiseks ja poliitilise stabiilsuse saavutamiseks otsustava tähtsusega; juhib tähelepanu asjaolule, et põllumajandusel, mis annab tööd enam kui kolmandikule Vahemere lõunaranniku riikide töötavast elanikkonnast, ja maaelu arengul on oluline osa stabiliseerimisprotsessis, arvestades, et need aitavad eriti maailmaturu suurenenud hinnakõikumise tingimustes kaasa toiduga kindlustatuse edenemisele, õiglasemale tulude tekkimisele ja jaotumisele, töökohtade loomisele ning naiste ja väikepõllumajandustootjate majandusse integreerimisele;
2. kiidab seetõttu heaks komisjoni kavatsuse toetada maaelu arengut Euroopa põllumajanduse ja maaelu arengu naabrusrahastu programmiga, mis hõlmaks investeringutoetusi ja arendaks haldussuutlikkust ELi maapiirkondade arendamise parimale tavale tuginedes, et soodustada ELi kvaliteedi- ja toiduohutusstandarditele vastavalt põllumajandusliku tootmise kaasajastamist;
3. tunneb ühtlasi heameelt komisjoni 25. mai 2011. aasta ühisteatises (COM(2011) 303) esitatud kohustuse üle rahastada põllumajanduse ja maaelu arengu ning regionaalarengu pilootprogramme, tuginedes ELi ulatuslikule kogemusele kõnealustes valdkondades ning kasutades parimal viisil ära tihedat koostööd ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsiooni, Maailmapanga ja võimaluse korral Euroopa

Investeeringispangaga;

4. kutsub ELi üles toetama kõnealusel piirkonnas nii elujõulise põllumajandusliku tootmise kui ka maaelu arengut osana võitlusest vaesuse vastu, mis on maapiirkondades püsiv probleem, ning selleks, et tugevdada stabiliseerimisprotsessi; rõhutab sellega seoses, et lisaks tehnoloogilistele uuendustele on oluline institutsioonide ja infrastruktuuri (nt niisutussüsteem, käitlemine, ladustamine, pakendamine, transport, turustussüsteemid ja juurdepääs teenustele) parandamine, samuti haridus- ja koolitusprogrammid, eriti naistele, unustamata seejuures tootjate ebapiisavat organiseeritust ja kodanikuühiskonna nõrkust, mis samuti aeglustavad tõhusa põllumajandusliku toidutööstuse süsteemi arengut; tõstab esile teabeleviteenuste olulisust teadmiste levitamise hõlbustamisel; rõhutab, et ülemaailmsed keskkonna- ja kliimamuutustealased probleemid peaksid innustama toetama loodusvarade ja energia säästva kasutamise edendamist ja vastavate tootmismeetodite kasutuselevõttu; rõhutab, et kogu maailmas kasvavat nõudlust toidu järele silmas pidades tuleks ergutada tootmise mitmekesistamist, et suurendada vastupidavust turukõikumiste ja keskkonnakriiside ajal;
5. palub komisjonil muu hulgas võtta vajalikke meetmeid eesmärgiga aidata Vahemere lõunapiirkonna riikidel saavutada õigusnormide lähendamise ELile ja kõnealusele piirkonnale esmatähtsates valdkondades – sealhulgas konkurents, investeeringud ning kaubandusega seotud nõuded ja menetlused – ning tootmise vastavusse viimine ELi kvaliteedi-, toiduohutuse, keskkonnakaitse, taimekaitse ja loomade heaolu nõuetega vastastikkuse põhimõtet järgides; leiab, et niisugused muudatused suurendaksid kõnealuste riikide võimalusi eksportida kaupu Euroopa Liitu; rõhutab siiski möödapääsmatut vajadust kaitsta samal ajal ELi ning eriti Vahemere maade põllumajanduse tundlikke sektoreid turu täieliku liberaliseerimise võimaliku mõju eest; märgib, et ühepoolsete eeliste vältimiseks tuleb kaubavahetust tihendada kõigi sidusrühmade jaoks tasakaalustatud viisil;
6. nõuab ühtlasi, et sotsiaalse ja keskkonnavalase dumpingu vältimiseks asjaomaste riikide vahel ja nende suhetes ELiga peaksid komisjoni esildatud meetmed aitama kaasa niisuguste uuenduslike meetmete kasutuselevõtule, mis oleksid suunatud kohaliku oskusteabe edendamisele, tootjaorganisatsioonide moodustamise koolitusele ning kohaliku ja piirkondliku turu arendamisele kõnealuste riikide vahel ja ELiga heade tavade vahetamise raames, nagu seda on varem tehtud ühinemiseelsetes menetlustes ja suhetes ELi naaberriikidega;
7. juhhib tähelepanu asjaolule, et Põhja-Aafrika ja Sahara-taguse Aafrika riikide suuremal integratsioonil võib olla soodne mõju, ning rõhutab, et meetmeid on vaja võtta ülemaailmsel tasandil, vältimaks ühepoolset tegevust, mida esineb sageli toidukriisidele ja äärmuslikele ilmastikunähtustele reageerimisel;
8. palub komisjonil toetada põllumajanduses töötavatele noortele ja naistele suunatud eriprogramme ning rõhutab vajadust võtta Euroopa tasandil meetmeid, et julgustada eelkõige noori asuma tööle põllumajandusse.

PARLAMENDIKOMISJONIS TOIMUNUD LÕPPHÄÄLETUSE TULEMUS

Vastuvõtmise kuupäev	29.2.2012
Lõpphääletuse tulemus	+: 25 -: 1 0: 4
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	John Stuart Agnew, Liam Aylward, Vasilica Viorica Dăncilă, Michel Dantin, Paolo De Castro, Albert Deß, Herbert Dorfmann, Iratxe García Pérez, Béla Glattfelder, Sergio Gutiérrez Prieto, Martin Häusling, Esther Herranz García, Peter Jahr, Elisabeth Jeggle, Elisabeth Köstinger, George Lyon, Mairead McGuinness, Krisztina Morvai, Mariya Nedelcheva, James Nicholson, Rareş-Lucian Niculescu, Britta Reimers, Alfreds Rubiks, Giancarlo Scottà, Czesław Adam Siekierski, Sergio Paolo Francesco Silvestris, Csaba Sándor Tabajdi, Janusz Wojciechowski
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliige/asendusliikmed	Luís Paulo Alves, Sylvie Goulard, Christa Kläß, Anthea McIntyre

PARLAMENDIKOMISJONIS TOIMUNUD LÕPPHÄÄLETUSE TULEMUS

Vastuvõtmise kuupäev	27.3.2012
Lõpphääletuse tulemus	+: 25 -: 5 0: 0
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	William (The Earl of) Dartmouth, Damien Abad, Laima Liucija Andrikiēnē, Maria Badia i Cutchet, David Campbell Bannerman, Daniel Caspary, Marielle de Sarnez, Yannick Jadot, Metin Kazak, Bernd Lange, David Martin, Vital Moreira, Paul Murphy, Godelieve Quisthoudt-Rowohl, Niccolò Rinaldi, Helmut Scholz, Peter Šťastný, Robert Sturdy, Gianluca Susta, Keith Taylor, Iuliu Winkler, Jan Zahradil, Paweł Zalewski
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliige/asendusliikmed	Josefa Andrés Barea, Catherine Bearder, George Sabin Cutaș, Mário David, Elisabeth Köstinger, Jörg Leichtfried, Jarosław Leszek Wałęsa
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliige/asendusliikmed (kodukorra art 187 lg 2)	Gabriel Mato Adrover